

Kommunstyrelsen

Svar på remiss - Lekplatsplan Torshälla

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen ställer sig positiv till framtaget förslag på lekplatsplan för Torshälla.

Ärendebeskrivning

Torshälla stads nämnd beslutade den 31 augusti 2022 att remittera Lekplatsplan Torshälla till berörda instanser för samråd. Lekplatsplanen tas fram för att ge en ökad förståelse för varför barns lek och utemiljöer är viktiga, ge vägledning för hur vi ska jobba långsiktigt och hållbart med lekplatser, ge en helhetsbild av nuläget samt beskriva Eskilstuna kommuns ambition för allmänna lekplatser.

Kommunledningskontoret anser att Lekplatsplan Torshälla är mycket väl genomarbetat och kan komma till god användning i kommunens långsiktiga arbete med lekplatser. Kommunledningskontoret konstaterar att detta är mycket viktigt inte minst mot bakgrund av att antalet invånare ökar i kommunen och att det då är viktigt att ha bra underlag i planeringen av nya områden.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Tommy Malm
Kommundirektör

Kristina Birath
Miljö- och samhällsbyggnadsdirektör

Beslutet skickas till
Stadsbyggnadsnämnden

Följebrev från Torshälla stads nämnd

Förslag på ny lekplatsplan för Torshällas allmänna lekplatser

Ärendet remitteras till er för yttrande. Yttrandet ska ha kommit in till Torshälla stads nämnd via LEX senast 3 november 2022.

Observera att ni även fått en annan remiss som heter ”lekplatsplan Eskilstuna”.

Ärendebeskrivning

Eskilstuna kommun vill ge barn tillgång till spännande och stimulerande lekmiljöer som inspirerar barn till lek och rörelse. Lekplatsplanen tas fram för att ge en ökad förståelse för varför barns lek och utemiljöer är viktiga, ge vägledning för hur vi ska jobba långsiktigt och hållbart med lekplatser, ge en helhetsbild av nuläget samt beskriva Eskilstuna kommuns ambition för allmänna lekplatser.

Lekplatsplanen redogör för lekplatser på allmän platsmark som sköts, underhålls och utvecklas av Stadsbyggnadsförvaltningen. En av bilagorna är en handlingsplan.

Ansvaret för Eskilstuna kommuns allmänna lekplatser är uppdelat på två nämnder utifrån lekplatsens geografiska läge, Torshälla stads nämnd och Stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadsförvaltningen har tagit fram två förslag på lekplatsplaner för Eskilstuna kommuns allmänna lekplatser, en för Torshälla och en för resterande del av Eskilstuna kommun, kallad Eskilstuna. Torshälla stads nämnd och Stadsbyggnadsnämnden har fattat beslut om att skicka förslagen på remiss.

Den här remissen gäller lekplatser som Torshälla stads nämnd ansvarar för.

Remissinstanser:

Kommunstyrelsen
Kultur- och fritidsnämnden
Förskolenämnden
Grundskolenämnden
Gymnasienämnden
Eskilstuna kommunfastigheter AB
Rådet för funktionsrättsfrågor
Polisen
Hyresgästföreningen

Postadress	Besöksadress	Telefon, växel	Fax	Mobiltelefon
SBF/Park- och naturenh. 631 86 Eskilstuna	Tång Lindströms väg 6 E-post Hanna.nordin7@eskilstuna.se	016-710 10 00		
			Webbplats www.eskilstuna.se	

§ 32 Lekplatsplan Torshälla - beslut om samrådsremiss (TSN/2022:47, TSN/2021:14)

Beslut

Förslag till Lekplatsplan för Torshälla remitteras till berörda nämnder och bolag.

Ärendebeskrivning

Eskilstuna kommun vill ge barn tillgång till spännande och stimulerande lekmiljöer som inspirerar barn till lek och rörelse. Lekplatsplanen tas fram för att ge en ökad förståelse för varför barns lek och utemiljöer är viktiga, ge vägledning för hur vi ska jobba långsiktigt och hållbart med lekplatser, ge en helhetsbild av nuläget samt beskriva Eskilstuna kommuns ambition för allmänna lekplatser.

Förslag till lekplatsplan definierar olika typer av lekplatser samt vikten av lek i natur. När lekplatsplanen tas fram, hösten 2022, finns det 95 allmänna lekplatser uppdelade på Stadsbyggnadsnämnden 82 stycken och Torshälla stads nämnd 13 stycken.

Lekplatsplanen redogör för lekplatser på allmän platsmark som sköts, underhålls och utvecklas av Stadsbyggnadsförvaltningen. En av bilagorna är en handlingsplan.

Ansvar för Eskilstuna kommuns allmänna lekplatser är uppdelat på två nämnder utifrån lekplatsens geografiska läge, Torshälla stads nämnd och Stadsbyggnadsnämnden. Lekplatsplanen är uppförd i två exemplar, en för vardera nämnd där huvuddokumentet är detsamma men bilagorna anpassade för respektive nämnd.

Förslaget remitteras till kommunala nämnder och bolag som särskilt kan beröras av lekplatsplanen. Även allmänhetens synpunkter är välkomna varför remissen kommer annonseras i lokalpress och digital media.

Finansiering

Framtagande av själva lekplatsplanen görs av Stadsbyggnadsförvaltningens egen personal och ryms inom ordinarie driftsbudget.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Remissen ger möjlighet att stämma av med andra kommunala nämnder och integrera synpunkter i det slutliga förslaget.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

En lekplatsplan ger ett samlat kunskapsunderlag med överblick och helhetsperspektiv. Planen ger goda förutsättningar till medvetna beslut inom bland annat hållbarhet. Den kan också väcka intresse och öka förståelsen för värdet av barns lek och lekmiljöer.

Yrkande

Lars-Göran Karlsson (S) yrkar bifall till förslag till beslut.

Remissinstanser:

Kultur- och fritidsnämnden
Förskolenämnden
Grundskolenämnden
Gymnasienämnden
Eskilstuna kommunfastigheter AB
Kommunstyrelsen
Rådet för funktionsrättsfrågor
Polisen
Hyresgästföreningen

Eskilstuna
kommun

Lekplatsplan

Innehåll

Inledning.....	3
Sammanfattning.....	3
Syfte.....	3
Mål.....	3
Avgränsning.....	3
Varför är lek viktigt?.....	3
Lagar, regler och riktlinjer.....	4
FN:s barnkonvention.....	4
PBL.....	4
Boverket BBR.....	4
Översiktsplan för Eskilstuna kommun.....	5
Detaljplaner.....	5
Nuläge.....	5
Placering.....	6
Skick.....	7
Säkerhet.....	7
Balanserade riskbedömningar.....	7
Buller.....	8
Utredning.....	8
Definition av Eskilstuna kommuns lekplatstyper.....	8
Närlek.....	8
Områdeslekplats.....	8
Stadsdelslekplats.....	8
Utflyktslekplats.....	8
Naturlek.....	9
Lekelement.....	9
Hållbara lekplatser.....	9
Tillgänglighetsanpassade lekmiljöer.....	9
Jämställd lek.....	10
Belysning.....	10
Behov.....	10
Analys lokaliseringsprinciper.....	10
Kommande investeringar.....	11
Referenser.....	12
Bilagor.....	12

Layout och figurer kommer att göras enligt Eskilstuna kommuns grafiska profil efter remissrundan

Inledning

Sammanfattning

Eskilstuna kommun vill ge barn tillgång till spännande lekplatser som inspirerar barn till lek och rörelse. Det är i leken som vi människor lär och utvecklas. Lekplatserna ska vara strategiskt placerade, det vill säga tätast placerade där behovet av skapade lekmiljöer är som störst. Behovet är som störst i vältrafikerade områden centralt i staden där det finns få naturliga miljöer för lek och mycket barriärer att korsa. Den bästa leken sker i naturmiljöer där barn kan vara kreativa och skapa med lösa material till exempel bygga kojor av långa grenar. Det är viktigt att lekplatserna har ett högt lekvärde så att barn i olika åldrar vill leka där. Att placera lekredskap i anslutning till naturmiljöer alternativt skapa nya naturliga miljöer höjer lekplatsernas lekvärde över alla åldrar. Att få in gröna miljöer där det saknas och jobba med höjder i landskapet är ett sätt att jobba för en attraktivare gestaltning av platsen för både barn, ungdomar och vuxna.

Lekplatsplanen definierar olika typer av lekplatser samt vikten av lek i natur. När lekplatsplanen tas fram, hösten 2022, finns det 95 allmänna lekplatser uppdelade på Stadsbyggnadsnämnden 82 stycken och Torshälla stads nämnd 13 stycken. Alla lekplatser presenteras på eskilstuna.se/lekplatser

Syfte

Syftet med lekplatsplanen är att ta fram en strategi för hur vi ska jobba långsiktigt och hållbart med lekplatser, skapa en ökad förståelse för varför barns lek och utemiljöer är viktiga, få en helhetsbild av nuläget samt beskriva Eskilstuna kommuns ambition för lekplatser.

Lekplatsplanen gäller till 2030 eller tills det finns en ny antagen lekplatsplan eller likvärdigt dokument.

Mål

Målsättning med lekplatsplanen:

- nulägesanalys av Eskilstuna kommuns allmänna lekplatser
- ta fram matriser för behovsanalys och lägesbedömning för lokalisering av lekplatser

- fungera vägledande för planering, investering, drift och underhåll.

Övergripande målsättning med kommunens allmänna lekplatser är att:

- ge barn tillgång till spännande och stimulerande lekmiljöer
- främja barns hälsa och utveckling
- skapa attraktiva mötesplatser för barn, ungdomar och vuxna.

Avgränsning

Lekplatsplanen redogör för lekplatser på allmän platsmark som sköts, underhålls och utvecklas av Stadsbyggnadsförvaltningen.

Varför är lek viktigt?

Leken är ett livsviktigt sätt för barn att utvecklas både motoriskt, mentalt och socialt. Genom leken lär sig barn inte bara om hur de själva och andra fungerar, de testar även olika idéer, roller och erfarenheter. Kroppsuppfattningen och självkänslan kan stärkas genom lek samtidigt som upplevelser kan bearbetas. Barn i olika åldrar och utvecklingsstadiet intresserar sig för olika typer av lek. Det viktigaste vi som ansvarar kan göra är att ge barn tillgång till stimulerade lekmiljöer, det innefattar både lekredskapen och det kringliggande landskapet. Leken ger också möjlighet till återhämtning och mentalt välbefinnande. En grundförutsättning för lek är att den är spontan och frivillig.

Eskilstuna kommuns allmänna lekplatser ska locka barn till mer lek och rörelse. Idag när barn är mer stillasittande än tidigare är det viktigare än någonsin att skapa platser som är inspirerande och som barn och vuxna vill vistas på. Barn som vistas mycket ute är generellt friskare än andra barn. Dels sprids smittor lättare i en inomhusmiljö, men utomhusmiljöer ger också större möjligheter för barn att röra sig på och använda sina sinnen på. Det främjar både den fysiska och psykiska hälsan.

Det finns en hel del målkonflikter mellan barn och vuxna när det kommer till synen på en lekplats. Vuxna gillar ofta när det ser snyggt ut, är tillrättalagt, påkostat, tydligt vad man ska göra och där de kan ha kontroll. Barn å andra sidan gillar när det är flexibelt, att miljöerna går att påverka och de kan lära sig att behärska nya saker/testa sina gränser. Barn gillar att ”stöka till” med löst

material för fantasilek, är nyfikna och vill testa att använda grejer på oväntade sätt och uppleva platsen med alla sina sinnen.

En större variation av olika typer av lekmiljöer öppnar upp för att få till rikare platser och större mångfald för lek. Som i förlängningen ger en positiv effekt på barns utveckling och hälsa. Barn har även rätt att få dra sig undan och få upptäcka världen, skapa relationer och träna på socialt samspel utan ständig övervakning från vuxna.

I kommunens lekmiljöer får barn på lika villkor oberoende av ekonomisk status leka på lika villkor. Här kan barn träffas från olika stadsdelar och skapa kontakter.

Lagar, regler och riktlinjer

FN:s barnkonvention

FN:s barnkonvention blev svensk lag 2020. Enligt konvention har alla barn rätt till lek i en stimulerande, trygg och lämplig miljö.

Barnrättsperspektivet ska vara en självklarhet och genomsyra alla kommunala beslut.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar vilka utgör en helhet där alla delar är lika viktiga. Det finns fyra grundläggande principer i barnkonventionen som alltid ska beaktas i frågor som rör barn, artikel 2, 3, 6 och 12.

Lekplatsplanen berörs också speciellt av artikel 31, att alla barn har rätt till vila, fritid, lek och rekreation som är anpassad till barnets ålder.

2013 publicerade FN:s Kommitté för barnets rättigheter så kallade Allmänna kommentarer till artikel 31. Där skriver kommittén att det är bekymmersamt att många länder inte arbetar mer aktivt med värdena som tas upp i artikel 31. De allmänna kommentarerna har publicerats för ”att framhäva den centrala roll som rättigheterna i artikel 31 spelar i varje barns liv och utveckling och öka staternas medvetenhet och förståelse för den, samt för att uppmana staterna att ta fram åtgärder så att rättigheterna förverkligas.”

Kommittén beskriver att alltmer forskning visar att barns fria lek har stor betydelse för deras hälsa, utveckling och lärande. Men att vuxenvärlden underskattar lekens värde. Barnrättskommitté uppmanar därför regeringar och andra myndigheter att arbeta mer aktivt med artikel 31.

Figur 1 Artiklar som måste beaktas när det kommer till planering av lekplatser (källa Unicef)

PBL

Det är främst plan- och bygglagen, PBL, som hanterar frågor gällande barns utemiljöer inom svensk lagstiftning. I denna lag finns bestämmelser om byggande samt planläggning av mark och vatten. Lagen fastslår skyldigheten att i stadsplaneringen avsätta ytor för bland annat lek, att lekplatser ska underhållas så att olycksfall begränsas och att hinder mot tillgänglighet ska avhjälpas. Lagen anger också att det alltid är ägaren av den mark där en lekplats är belägen som är ytterst ansvarig för att plan- och bygglagens säkerhetskrav efterföljs.

”Vid planläggning enligt denna lag ska hänsyn tas till behovet av att det inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse finns [...] lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse [...]” (SFS 2010:900, 2 kapitel 7§)

”Ett hinder mot tillgänglighet eller användbarhet ska alltid avhjälpas, om hindret med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpa.” (SFS 2010:900, 8 kapitel 12§)

”Lekplatser och fasta anordningar på lekplatser ska underhållas så att risken för olycksfall begränsas.” (SFS 2010:900 8 kapitel 16§)

Boverket BBR

Boverket har utarbetat byggregler, BBR, som ett komplement till plan och bygglagen. Denna författning innehåller föreskrifter och allmänna råd till plan- och bygglagen (SFS 2010:900) samt plan- och byggförordningen (SFS 2011:338).

”Fasta lekredskap ska anordnas så att risken för personskador begränsas. Underlaget till gungor, klätterställningar och dylika lekredskap ska vara stötdämpande och i övrigt så utformat att risken för personskador vid en olycka begränsas.” (BFS 2011:6 BBR 18, avsnitt 8:93)

Även Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder (*BFS 2011:13 HIN 2*) är ett komplement till plan- och bygglagen (*SFS 2010:900*). Detta komplement innehåller föreskrifter och allmänna råd gällande tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser.

”Brister, som gör det svårt för barn med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga att alls använda lekplatsen samt brister som gör det svårt för föräldrar med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att vistas på lekplatsen tillsammans med sina barn, bör åtgärdas.” (*BFS 2011:13 HIN 2, 18f*)

Översiktsplan för Eskilstuna kommun

I Eskilstuna kommuns översiktsplan 2030 med utblick 2050 står det att läsa att barnperspektivet måste synliggöras på alla nivåer i stadsbyggandet. Detta perspektiv grundar sig på insikten, att barn hela tiden och överallt befinner sig ”i lek” d.v.s. leken finns med i allt barnet gör och den försiggår överallt där det passar själva leken, oavsett om miljön är anpassad för det eller ej. Leken är livsviktig för barnets utveckling – fysiskt likaväl som mentalt. I leken tränar sig barnet i att klara själva livet. Därför måste den fysiska planeringen vara uppmärksam på var barnens stråk och platser finns. Viktigt är att väga in barnets perspektiv vid utformning av staden. Lekplatser är mötesplatser med stor potential – inte bara för barn. Studier har visat, att lekplatser fungerar som både träffpunkter och platser för umgänge för alla ålderskategorier – om än vid olika tidpunkter på dagen.

Eskilstuna kommun ska sträva efter att skapa sammanhängande trafiksäkra stråk mellan bostäder, skolor och platser för lek, möten och samvaro för att understödja de yngre barnens rörelsefrihet kopplat till tillgänglighet, trygghet och säkerhet.

Detaljplaner

Eskilstuna kommuns detaljplaner ska vara så flexibla som möjligt när det kommer till allmänna lekplatser. Är marken detaljplanerad som park- eller naturmark får i regel en lekplats anläggas där. Texten ”Lekplats ska finnas” bör därför undvikas på allmän platsmark.

I detaljplanearbetet är det viktigt att bevaka och säkerställa att det finns ytor för lek på kvartersmark för att skapa förutsättningen för en bra boendemiljö för barn.

Nuläge

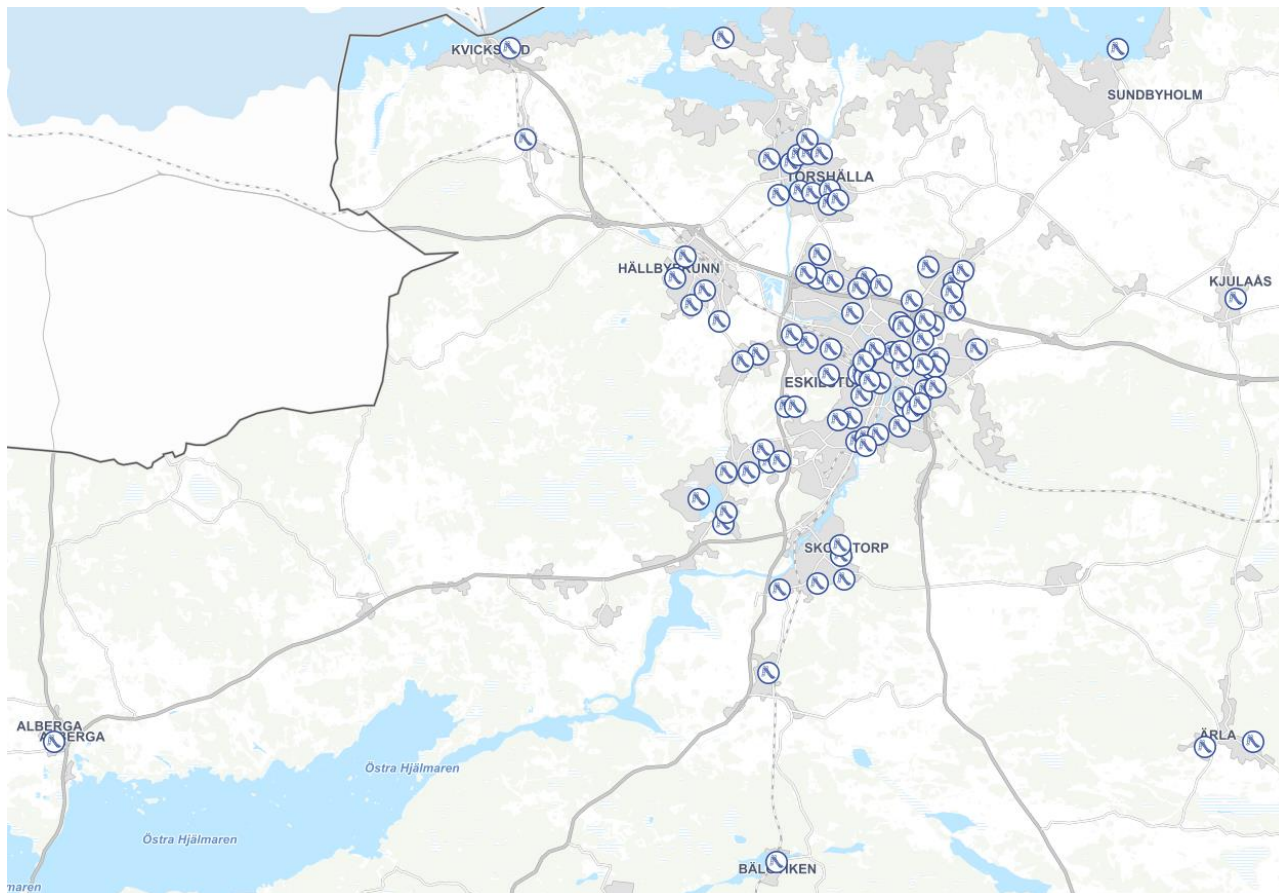
Eskilstuna kommun har när lekplatsplanen tas fram, hösten 2022, 95 lekplatser uppdelade på Stadsbyggnadsnämnden 82 stycken och Torshälla stads nämnd 13 stycken. Alla lekplatser presenteras med bild, kort beskrivning samt en faktaruta på eskilstuna.se/lekplatser Faktarutan innehåller information som om lekplatsen bedöms som tillgänglig, delvis tillgänglig samt om lekplatsen är utrustad med sittplatser, belysning, toalett, cykelparkering och väderskydd. Det går att filtrera lekplatserna efter sina egna behov. Även de mer ovanliga lekredskapen studsmatta och linbana går att filtrera på.

En grundförutsättning för en kommunal allmän lekplats är att marken ägs av Eskilstuna kommun och att den är detaljplanerad som allmänplats eller likvärdigt.

Utöver de allmänna lekplatserna finns kommunala förskole- och skolgårdar för allmänhetens förfogande när verksamheten är stängd på kvällar, helger och lov.

Placering

Nedan redovisas en karta med alla befintliga allmänna lekplatser i Eskilstuna kommun.

Figur 2 © Eskilstuna kommun, © Lantmäteriet MS2006/1416

<https://karta.eskilstuna.se/webb/?mapStateId=9c5d92a4-e07e-4eee-80a8-5010196bf0f3>

För att bedöma lekplatsernas placering har vi utgått från följande värderingsschema där varje lekplats kan få mellan 0-10 poäng. Ju högre poäng desto mer gynnsam för användningen är placeringen.

Denna analys kommer främst användas för att besluta om vilka lekplatser som bör satsas på och vilka som är lämpliga att avveckla i områden som har fler lekplatser än behovet (både idag och kommande år). Den kan också användas till att bedöma hur välanvända planerade lekplatser kan tänkas bli. Om platser för lek ligger inom stadens gröna struktur och stråk med höga flöden av människor är det flera som kommer att nyttja placeringen. Mätningen av placeringen ger en helhetsbild som är frikopplad från lekplatsernas nuvarande utformning.

Vilka faktorer som mäts	Hur man kan mäta om en placering är gynnsam för dess användning	Poäng per påstående
Bilvägar	Förbipasserande genomfartstrafik	0p
	Ej förbipasserande genomfartstrafik	1p
Gång-/cykelvägar	Möjlig att nå via gång-/cykelväg	1p
	Ej möjlig att nå via gång-/cykelväg	0p
Större gröstruktur	I anslutning till grönområde om minst 2 ha	1p
	Ej i anslutning till grönområde om minst 2 ha	0p
Naturliga element	Inga lekmöjligheter på platsen	0p
	Vissa lekmöjligheter på platsen	1p
	Stora lekmöjligheter på platsen	2p
Bostäder	0-40% yta täcks av bostadsbebyggelse	0p
	40-70% yta täcks av bostadsbebyggelse	1p
	70-100% yta täcks av bostadsbebyggelse	2p
Förskolor	Förskola inom 500 meter	1p
	Ej förskola inom 500 meter	0p
Andra målpunkter	Ingen annan målpunkt nära	0p
	Några andra målpunkt nära	1p
	Flera andra målpunkt nära	2p

Figur 3 Värderingsschema för lekplatsernas placering (fritt efter *Bodelius, 2013*)

Resultatet för befintliga lekplatser redovisas i bilaga 1 – lägesbedömning.

Skick

I bilaga 2 beskrivs helhetsskicket för alla befintliga lekplatser baserat på en okulär bedömning samt besiktningsprotokollen. Skicket hänger ofta ihop med åldern på lekplatsen. Skick är uppdelat i fyra kategorier; Våldigt bra skick, bra skick, okej skick samt dåligt skick. Dåligt skick betyder inte att lekplatserna är undermåliga säkerhetsmässigt, utan slitna.

Säkerhet

Alla kommunens allmänna lekplatser besiktas årligen enligt nu gällande utgåva av SSEN 1176 av en certifierad besiktningsperson. Allvarliga fel som kan innebära risk för livshotande eller permanenta skador ska alltid åtgärdas omedelbart. Även risker som kan vara svåra för barn själva att bedöma ska åtgärdas.

Säkerheten får dock inte motverka själva syftet med lekplatserna – attraktiva och spännande miljöer som bidrar till barns hälsa och utveckling. Det måste finnas utmaningar och barn måste få chansen att lära sig bedöma och hantera olika risker och det sker främst genom egen erfarenhet och mycket genom lek. Skador som skrubbsår, en stukad fot eller till och med en bruten arm, som uppstått genom att ett barn valt att hoppa från en

höjd tillhör inte den typ av risker som är livshotande eller permanenta.

Alla allmänna lekplatser ska ha en informationsskylt med namn, koordinater, nummer till SOS alarm och polisen, att det råder rökförbud samt olika sätt att göra en felanmälan.

VÄLKOMMEN TILL LEKPLATSEN
ESKILSPARKEN

Felanmälan
eskilstuna.se/felanmalan
016-710 10 00
info@eskilstuna.se

Om något händer
SOS Alarm 112
Polisen 114 14
GPS-koordinater:
59.3641, 16.5208

Tack
för att du slänger ditt
skräp i papperskorgen!

Läs mer på
eskilstuna.se/lekplatser

Figur 4 Exempel på hur en informationsskylt vid lekplats ser ut

Balanserade riskbedömningar

Ett utvecklingsområde inom lekmiljöer är att börja med balanserade riskbedömningar. Det innebär att väga både risk för olycksfall och de hälsovärden som kommer med en stimulerande lekmiljö mot varandra. Syftet är att skapa miljöer där barn kan testa sina gränser inom rimligt säkra förhållanden. Förhållningssättet kan beskrivas som att det inte

handlar om att skapa miljöer som är så säkra som möjligt, utan miljöer som är tillräckligt säkra. I sådana miljöer tillåts barn utveckla sin egen riskbedömningsförmåga vilket i sin tur är en mycket viktig säkerhetsfråga ur ett långsiktigt perspektiv. Lekplatserna kommer att besiktas av en certifierad besiktningsperson och utifrån besiktningsprotokollet görs en balanserad riskbedömning för eventuella fel. Fel som inte är allvarliga och bedöms skapa andra viktiga värden kan få finnas kvar. Den balanserade riskbedömningen ska finnas sparad i text.

Buller

Det finns idag inga regler för buller vid lekplatser, men det är eftersträvt att använda samma riktvärde som gäller vid bostäders uteplatser, det vill säga att ljudnivån inte ska överskrida 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå (Regeringskansliet, 2015:216, 3§). Ska tas hänsyn till vid nybyggnation samt utveckling/avveckling av befintliga lekplatser.

Utredning

Definition av Eskilstuna kommuns lekplatstyper

Bilaga 3 visar lekplatstyp i dagsläget.

Närlek

Lekmiljö i direkt anslutning till bostaden. Ligger i regel på privat kvartersmark såsom bostadsgård, samfällighet eller villatomten. Bra för yngre barn med begränsad rörlighet att ha tillgång till en trygg lekmiljö intill hemmet. Eskilstuna kommun bygger normalt inte denna typ av lekmiljöer, då behovet av närlek ska tillgodoses av fastighetsägaren av kvartersmarken. Viktigt att kommunen bevakar och ser till att det finns yta för lek på kvartersmark i nya detaljplaner.

Områdeslekplats

Områdeslekplats fungerar som mötesplats och lekmiljö för närmaste området. Mindre eller mellanstora lekplatser/lekmiljöer. Ska helst finnas mellan 300–500 meter från bostaden beroende på om det är ett högt trafikerat område (300 meter) eller ett område med mindre trafik (500 meter). Kommunens vanligaste typ av lekplats. Hit kommer främst yngre barn som går hit med sina föräldrar och skolbarn som bor i närområdet. Ska innehålla minst en typ av sittplats.

Figur 5 Exempel på områdeslekplats

Stadsdelslekplats

I varje större område/stadsdel är det önskvärt att det finns en större stadsdelslekplats som är riktad till alla barn. Den fungerar som en mötesplats för hela stadsdelen och det är okej att det är längre att ta sig till en stadsdelslekplats än en områdeslekplats. Lekplatsen har ett större utbud av lekutrustning och lockar på så sätt fler och äldre barn och ungdomar. Där ska det finnas något för alla. Strategiskt placerad gärna på central plats i stadsdelen. Flera sittplatser ska finnas varav vissa även för personer som använder rullstol eller liknande. Cykelställ bör finnas. Bra om det finns andra aktiviteter/funktioner/målpunkter i anslutning.

Figur 6 Exempel på stadsdelslekplats

Utflyktslekplats

Utflyktslekplats liknar en stadsdelslekplats men har en så stor attraktionskraft att den lockar besökare från andra stadsdelar eller städer att besöka den. Har ofta en unik gestaltning med till exempel ett speciellt tema eller ovanliga lekelement som tillför en extra dimension till platsen. Ett utflyktsmål som besökare är villiga att färdas längre sträckor för att ta sig till och därför möts personer från olika stadsdelar och städer här.

Ovanligaste typen av allmän lekplats, som antingen hittas centralt, där många bor eller på andra strategiska platser. Flera olika sittplatser ska finnas varav vissa för personer som använder rullstol eller liknande hjälpmedel. Cykelställ ska finnas. Ska finnas andra aktiviteter/funktioner/målpunkter i anslutning. Elskåp vid nybyggnation kan om lämpligt skapa framtida möjligheter för tillfälliga evenemang eller matförsäljning platsen. Om det ej finns offentlig toalett i närheten bör det finnas tillgång till en flyttbar toalett under sommarhalvåret. Det ska läggas stor vikt att få lekplatsen att passa in i omgivande miljö och få in många gröna värden.

Figur 7 Exempel på utflyktslekplats

Naturlek

Det är viktigt att inte glömma bort hur betydelsefulla naturmiljöer är för lek. Dessa lek miljöer finns inte utmärkta på någon lekplatskarta, men är ofta barns favoritplatser att leka på. I naturmiljön finns det gott om löst material såsom löv, pinnar, stenar, jord, kottar med mera. Större grenar är bra att bygga kojor av. Det kan också finnas stenar och stockar att klättra och balansera på eller höjdskillnader i marken där det går att springa upp och ned för. Naturmiljöer är viktiga utflyktsmål för bland annat skolor och förskolor. Det är extra viktigt att naturmiljöer i områden med lite natur inte byggs bort.

Att anlägga en lekplats i närheten av naturmiljöer, integrera lekredskap i ett landskap eller på andra sätt få in mera gröna miljöer och värden i lek miljön är viktigt för att skapa mer jämställda och rikare platser för lek. Lekotop är ett nyare begrepp som syftar på en naturlig miljö med höga lekvärden där lek och landskap är integrerade med varandra. Gröna miljöer bidrar även till högre ekologiska och biologiska värden.

Lekelement

Om man vill förstärka platser eller stråk så kan det vara en bra idé att använda sig av lekelement; lekfulla inslag, utan att det är en lekplats. Exempel på lekelement kan tex vara lekskulpturer, saker att balansera på, något målat på marken eller lekfull konst av olika slag.

Om vi lockar till lek så måste vi först ha sett till att platsen är lämplig avseende till exempel trafikmiljön.

Hållbara lekplatser

Vi ska sträva efter att bygga så hållbara lekplatser som möjligt. Köpta lekredskap ska vara gjorda i material som håller över tid och som är drifteffektiva gällande tid och ekonomi. Detta är en förutsättning för att kunna tillhandahålla väl omhändertagna lekplatser. Lekplatser som kräver mer drift och underhåll får finnas på strategiskt väl valda platser.

När en lekplats avvecklas återanvänds all lekutrustning och fördelas ut på befintliga lekplatser eller lagerhålls tills ny utplacering kan göras. För att få längre livstid på lekredskap restaureras de så långt det är möjligt och när det inte är möjligt längre sparas alla delar som kan användas som reservdelar och det som blir över går till materialåtervinning.

Underlag gjort av gummigranulat kräver speciell djuprengöring för att behålla sina fallskyddsdämpande egenskaper vilket är kostsamt. Materialet är gjort av oljeprodukter som är en ändlig resurs och det kan läcka mikroplatser. Därför bör detta underlag endast användas på större lekplatser. Nya lösningar är intressanta att hålla utkik efter, till exempel korkmattor.

Det är viktigt att det finns platser med skugga på eller i anslutning till en lekplats. Träd kan ge skugga på utsatta lägen och går bra att plantera även vid äldre lekplatser som saknar skugga.

Tillgänglighetsanpassade lek miljöer

Alla lekplatser ska ha en variation av lekmöjligheter för att vara så inkluderande som möjligt för så många som möjligt. På de mindre områdeslekplatserna är målsättningen att placera lekredskap som är mer tillgängliga för personer med rörelsehinder så nära gångvägen som möjligt. Om önskemål från boende inkommer, finns även möjlighet att placera ut speciella gungsisar för

barn som inte kan sitta utan ryggstöd i närmaste lekplatsen.

Det är svårt att se till att alla lekplatser har ett tillgänglighetsanpassat underlag överallt. Det vanligaste tillgänglighetsanpassade underlaget idag är platsbyggnaden gummi, vilket är kostsamt både att anlägga och underhåller. Underlaget i stadsdelslekplatser och utflyktslekplatser ska vara helt eller delvis tillgänglighetsanpassat. Där underlaget är anpassat ska även lekredskapen vara tillgängliga på olika sätt. Kontrasterande färger och olika typer av möbler är andra sätt att arbeta med inkluderande miljöer. Grönska kan skapa en känsla av lugn och trygghet som är extra viktigt för många barn med NPF (neuropsykologiska funktionshinder).

Alla lekplatser kan inte innehålla allt, men kommunen som helhet ska erbjuda ett brett spektrum av lekmiljöer.

Jämställd lek

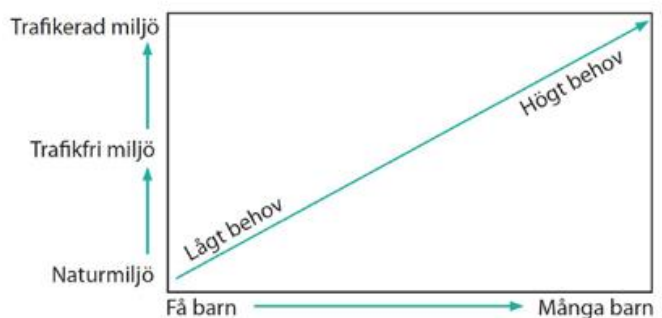
För att så många barn som möjligt ska vilja leka på en lekplats är det viktigt att de lekredskap som används är könsneutrala och på så sätt ger alla barn tillgång till platsen oavsett kön. Vissa aktiviteter är mer könsneutrala än andra. Sand- och vattenlek, kojbygge och klättring är aktiviteter som flickor ägnar sig åt i lika stor utsträckning som pojkar (Karsten, 2003) och därför bra inslag i lekmiljön. Naturmiljöer är en bra plats för lek då dessa miljöer är okodade vad gäller kön och öppna för alla (Änggård, 2009). Studier visar att om flickor och pojkar konkurrerar om utrymmet på en lekplats tenderar pojkarna att ta större del av platsen (Karsten, 2003). Tillgång till tillräckligt stora ytor är därför viktigt för att pojkar och flickor ska leka tillsammans. Gungor är ett exempel på lekredskap som i större utsträckning används av flickor än pojkar och som är bra för att locka fler till lek och rörelse.

Belysning

Nybyggda lekplatser är alltid belysta. Kommunens mål är att alla befintliga lekplatser ska vara belysta till 2027. Belysning skapar förutsättningar att leka även under den mörkare delen av året. Viktigt att belysningen går att styra så att den kan släckas eller tonas ner nattetid. Extra viktigt om lekplatsen ligger i närheten av naturmiljöer för att inte störa insekter och andra djur som till exempel fladdermöss.

Behov

Behovet av en lekplats påverkas främst av vilka lekmöjligheter som i övrigt finns i närområdet. Lekmöjligheterna påverkas av tillgången till natur och grönytor, barnens rörelsefrihet i området, samt till viss del också av antalet barn som bor i området. I ett trafikerat område med lite tillgång till andra ytor som lämpar sig för lek är alltså behovet av en skapad lekmiljö större än i ett trafikseparerat område med stora grönytor eller ett naturnära bostadsområde med begränsad trafik (Bodelius, 2013, s. 35).

Figur 8 Graf som visar förhållandet mellan antalet barn och områdestyp (Illustration och källa Bodelius, 2013, s. 49)

Analys lokaliseringsprinciper

För att beräkna hur många lekplatser som behövs i olika områden används Bodelius analysverktyg. Först delar vi in stadens bostadsområden utefter större barriärer som ån, järnvägen, motorvägen och de flesta gator som är bredare än 6 meter och har en dygnstrafik som är över 600 fordon per timme. Områdena är indelade i "trafikerad miljö", "trafikfri miljö" och "naturmiljö" dessa områden redovisas i bilaga 4 områdestyper. Analysverktyget kan också användas för kommande investeringar för framtida bostadsbebyggelse.

Trafikerad miljö

Består oftast av kvartersstad eller i vissa fall småskalig bebyggelse men med genomfartstrafik på gatorna utanför, så att lekmöjligheterna på allmänplatsmark är små. I denna typ av område är behovet av trygga platser för lek som störst.

Trafikfri miljö

Erbjuder viss möjlighet till lek på allmänplatsmark. Här förekommer lite trafik eller ingen trafik alls. Hit hör ofta storskaliga bostadsområden, grannskapsenheter och i vissa fall småskalig bebyggelse där det mellan husen

finns gemensam yta. Det ska vara lätt att ta sig till lekplatsen för så många som möjligt och inte finnas barriärer som är för svåra att forcera.

Naturmiljö

Här är lekmöjligheterna i det offentliga rummet som störst och det förekommer begränsad eller ingen trafik. Bebyggelsen, som antingen kan bestå av flerfamiljehus eller enfamiljshus, ska vara integrerad i en uppvuxen naturmiljö. Förekommer främst utanför staden i mindre tätorter, men kan

även förekomma i anslutning till större naturområden i staden.

Ett alternativ till anlagda lekplatser i dessa områden kan vara att skapa en mötesplats intill en skogsbacke eller naturområde i form av sittplatser, grillplats eller liknande för människor att samlas kring. Naturen runt omkring används som lekplats. Vid behov kan även tillägg av element placeras i miljön för att leda in till lek i naturen. Exempel på element kan vara djurskulpturer, målade stenar eller stockar att balansera på.

Trafikerad miljö	Max 500 m	Max 400 m	Max 300 m
Trafikfri miljö	Max 1 lekplats	Max 500 m	Max 400 m
Naturmiljö	Ingen lekplats	Max 1 lekplats	Max 1 lekplats
	Få barn	En hel del barn	Många barn

Figur 9 Sammanfattning av behovsbedömning lekplatser i områden (fritt från Bodelius)

I bilaga 5 redovisas hur analysen av behovsbedömningen ser ut idag.

Kommande investeringar

Som komplement till lekplatsplanen har en handlingsplan som beskriver förslag på åtgärder fram till och med år 2030 tagits fram. Under 2026 påbörjas framtida handlingsplan för kommande investeringar.

Referenser

Bodelius, Stina. (2013) Lek på kartan - strategisk lokalisering av lekplatser med exempel i Landskrona. Examensarbete inom landskapsarkitekturprogrammet. Alnarp: SLU. Tillgänglig: https://stud.epsilon.slu.se/6483/7/bodelius_s_140304.pdf (2022-06-28)

Boverkets författningssamling BFS 2011:6, BBR 18. Elektronisk. Tillgänglig: <https://rinfo.boverket.se/BBR/PDF/BFS2011-6-BBR18.pdf> (2022-06-28)

Boverkets författningssamling BFS 2011:13, HIN 2. Elektronisk. Tillgänglig: <https://rinfo.boverket.se/HIN/PDF/BFS2011-13-HIN2.pdf> (2022-06-28)

Eskilstuna kommun (2021). Översiktsplan 2030 med utblick mot 2050. Elektronisk. Tillgänglig: <https://oversiktsplan.eskilstuna.se/#> (2022-06-28)

Förordning (SFS 2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader 3§ Elektronisk. Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2015216-om-trafikbuller-vid_sfs-2015-216 (2022-06-28)

Karsten, Lia. (2003) Children's Use of Public Space: The Gendered World of the Playground. *Childhood*, 2003;10(4), s. 457–73

Plan- och bygglag (SFS 2010:900). Elektronisk. Tillgänglig: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan-och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900 (2022-06-28)

Unicef. Barnrättskommitténs allmänna kommentarer om barnets rätt till vila, fritid, lek och rekreation samt till det kulturella och konstnärliga livet (art. 31). Elektronisk. Tillgänglig: <https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument/barnkonventionen/allmanna-kommentarer/allman-kommentar-nr-17.pdf> (2022-06-28)

Unicef. FN:s konvention om barnens rättigheter. Elektronisk. Tillgänglig: <http://unicef.se/barnkonventionen> (2022-06-28)

Änggård, Eva. (2009) Lek i skogen – mer jämställd? I *Locus* nr 2

Bilagor

Bilaga 1 Lägesbedömning nuläge

Bilaga 2 Skick nuläge

Bilaga 3 Lekplatstyp nuläge

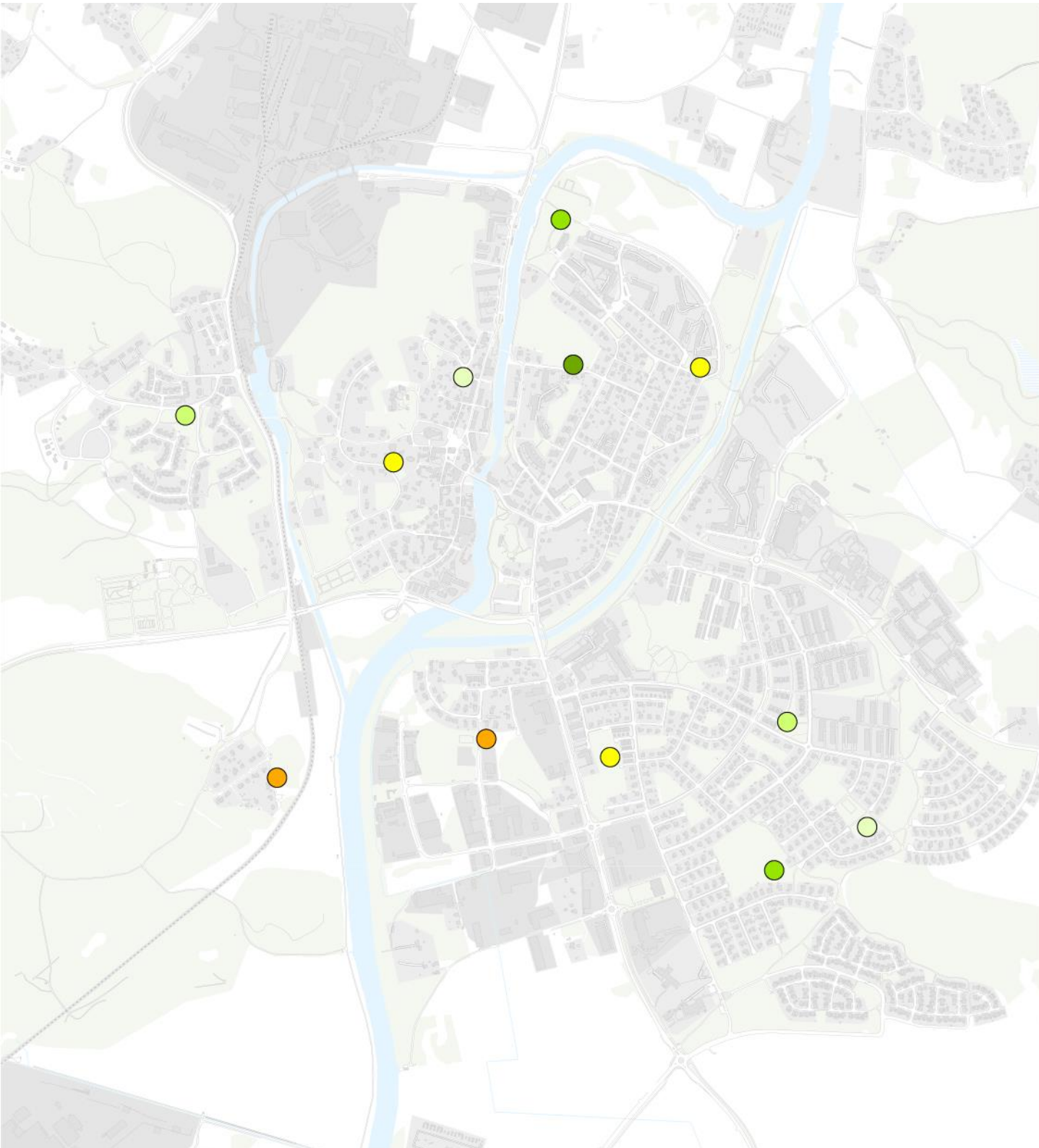
Bilaga 4 Områdestyper

Bilaga 5 Behovsbedömning nuläge

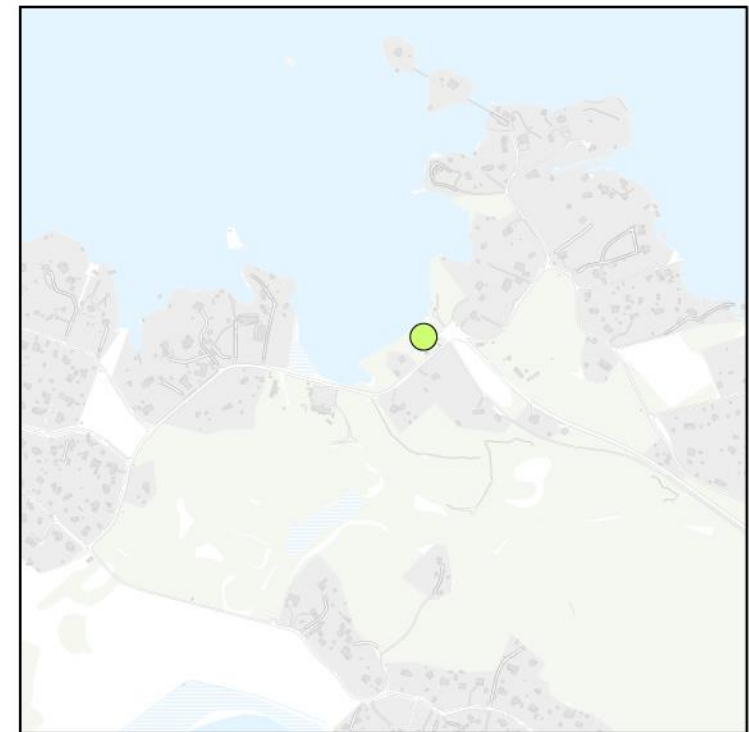
Handlingsplan lekplatser år 2023–2030

Bilaga 1 Lägesbedömning Torshälla

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

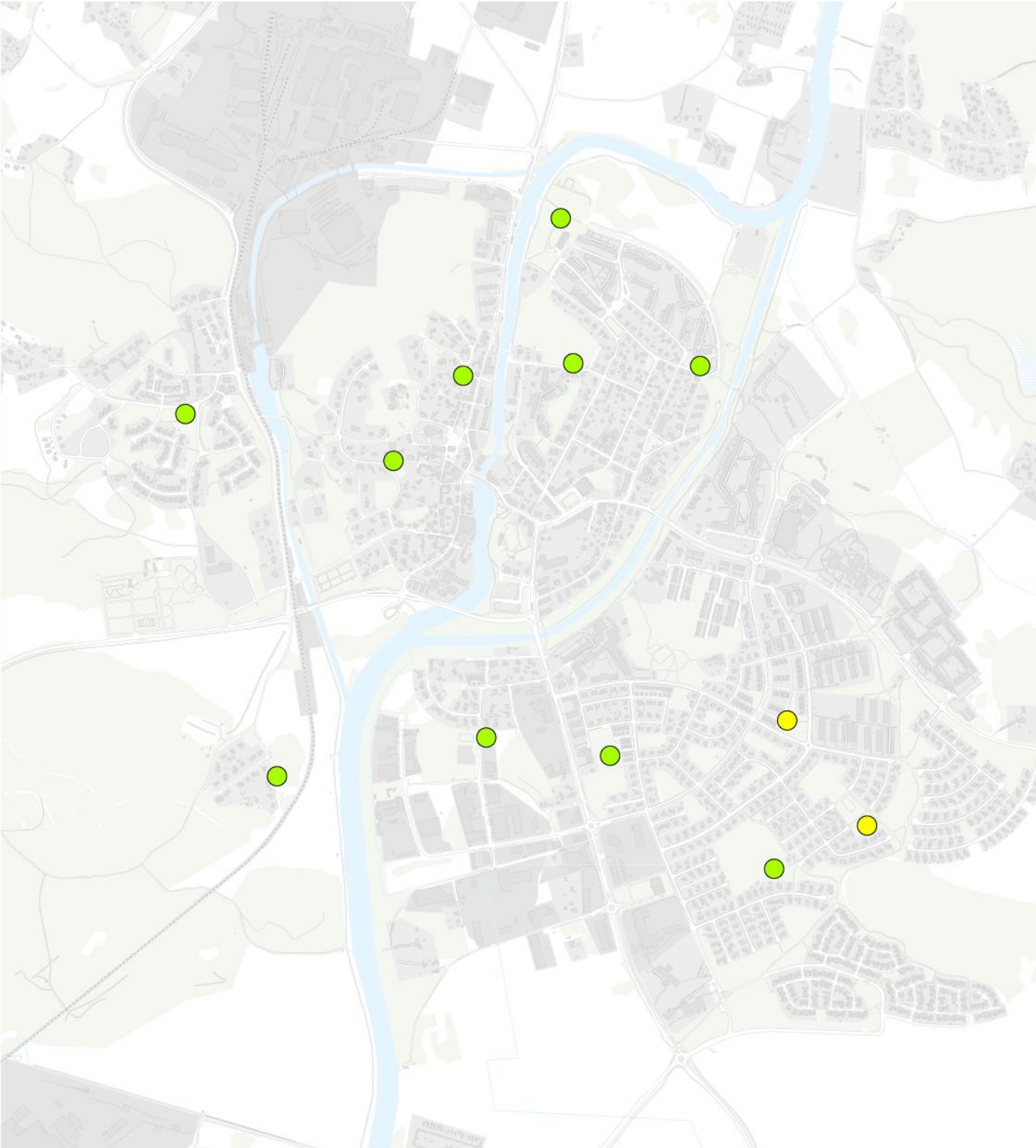

Mälarbaden

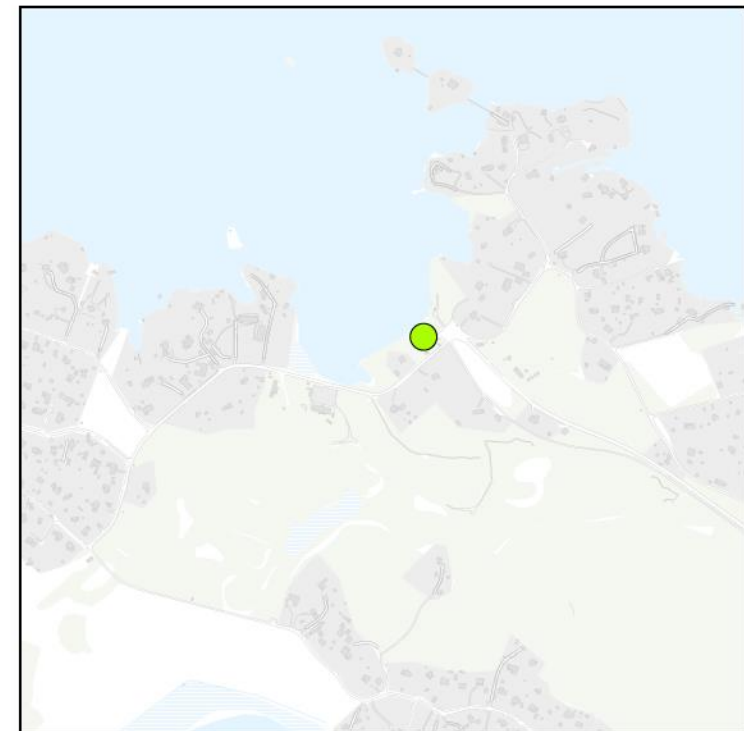

Bilaga 2 Skick Torshälla

- Dåligt skick
- Okej skick
- Bra skick
- Vädigt bra skick

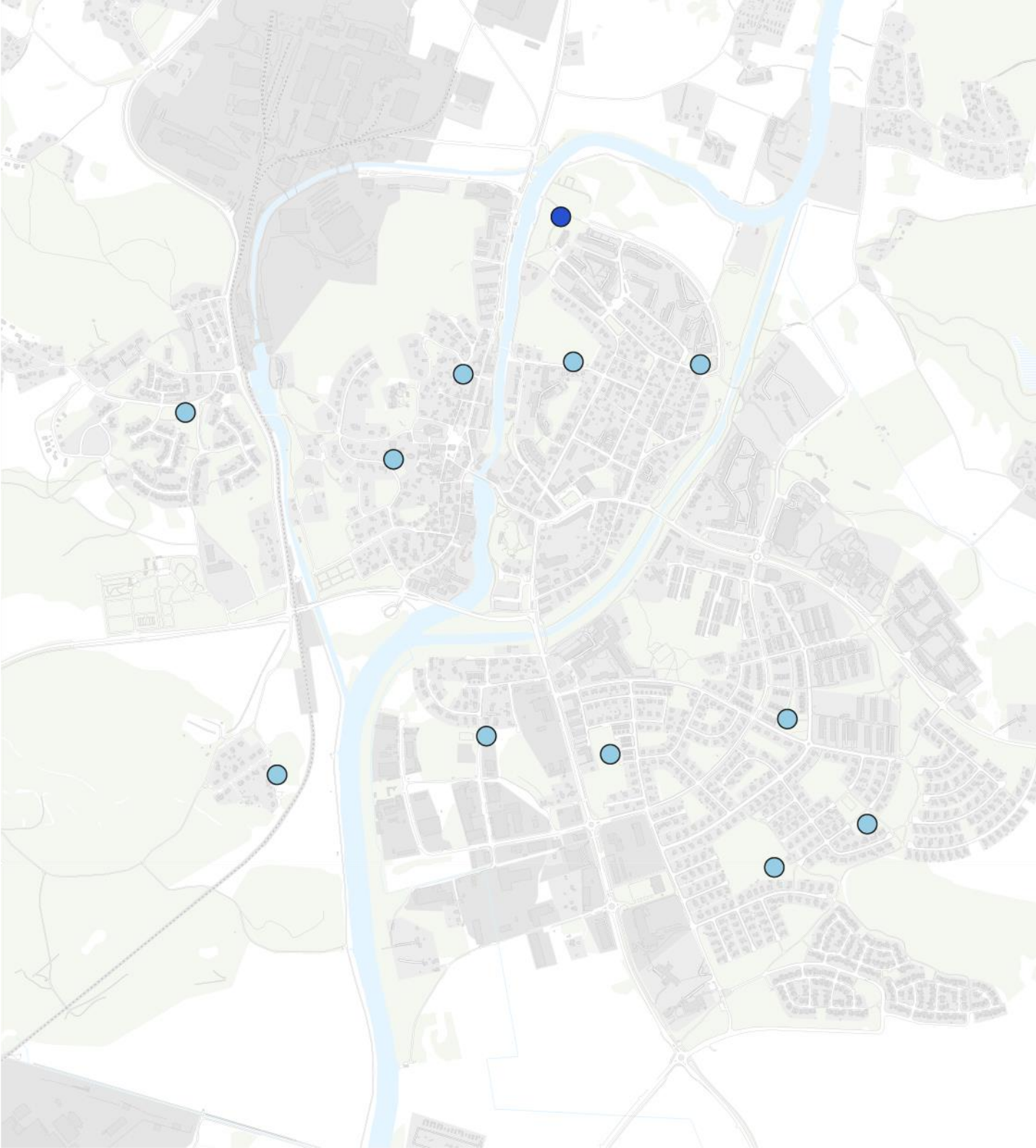

MälARBADEN

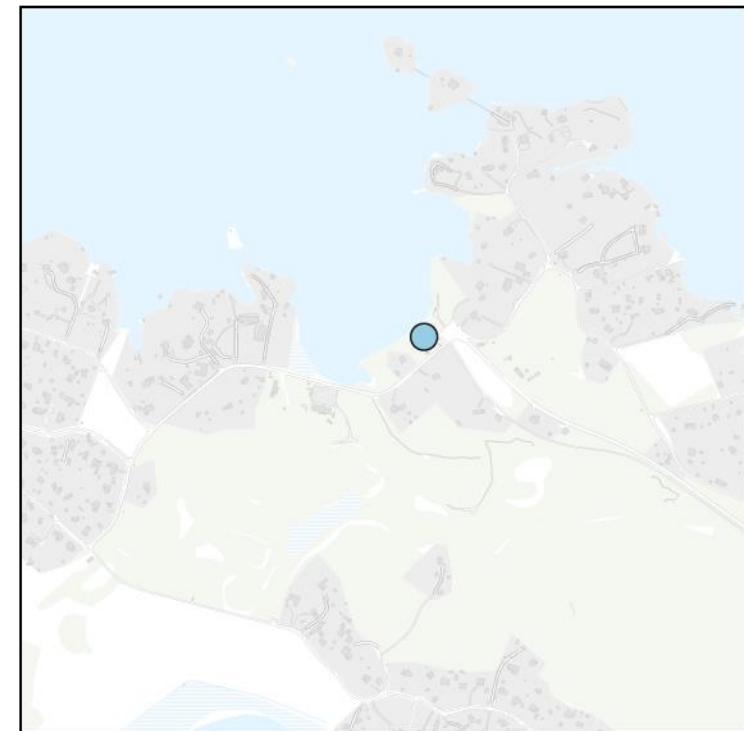

Bilaga 3 Lekplatstyp Torshälla - nuläge

- Områdeslekplats
- Stadsdelslekplats
- Utflyktslekplats

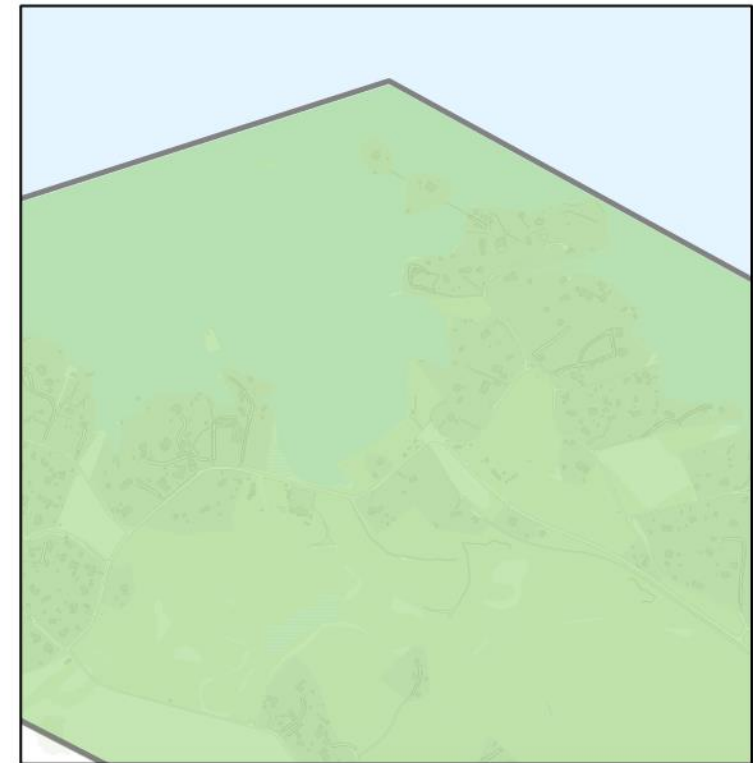
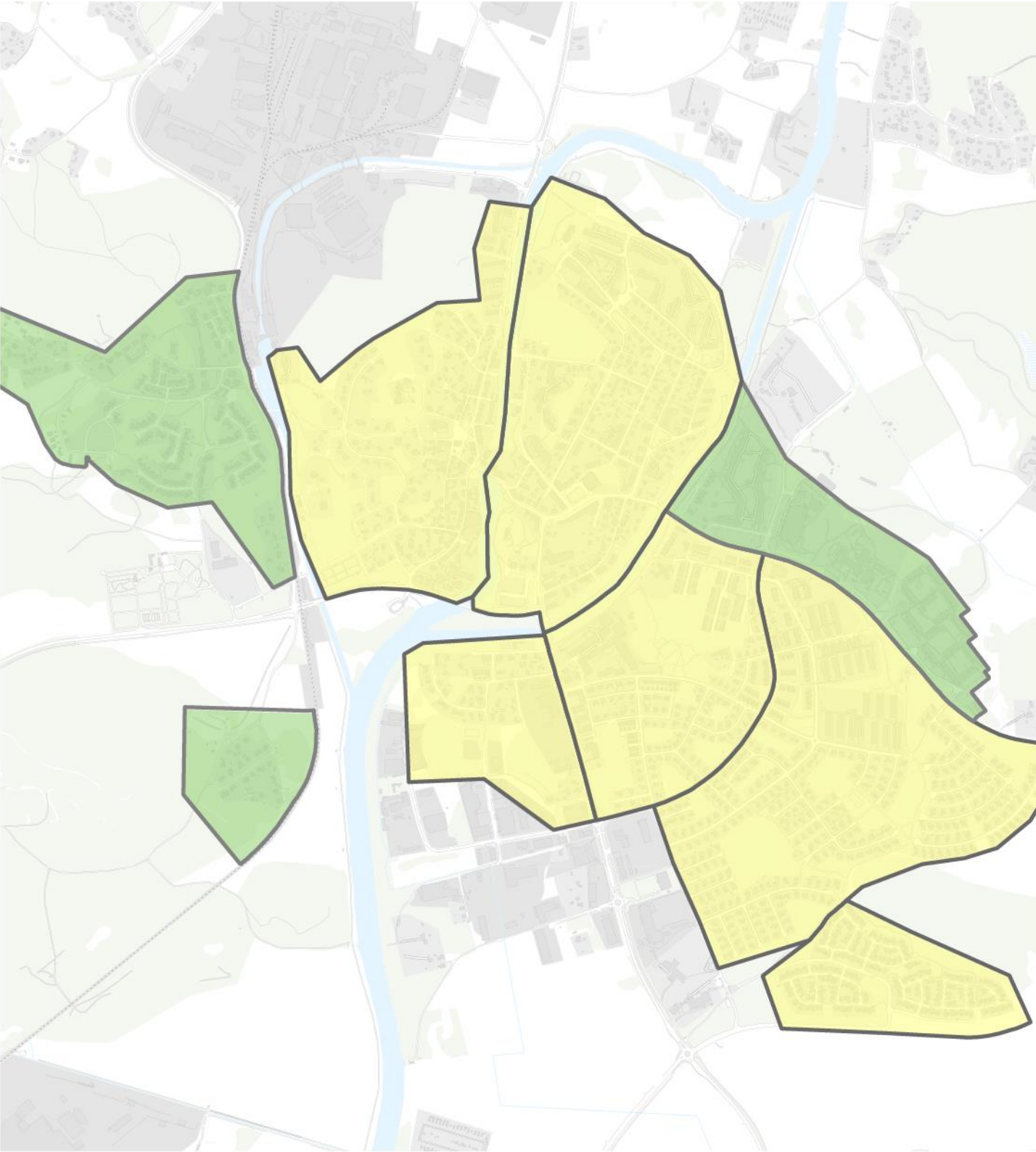

Mälardalen

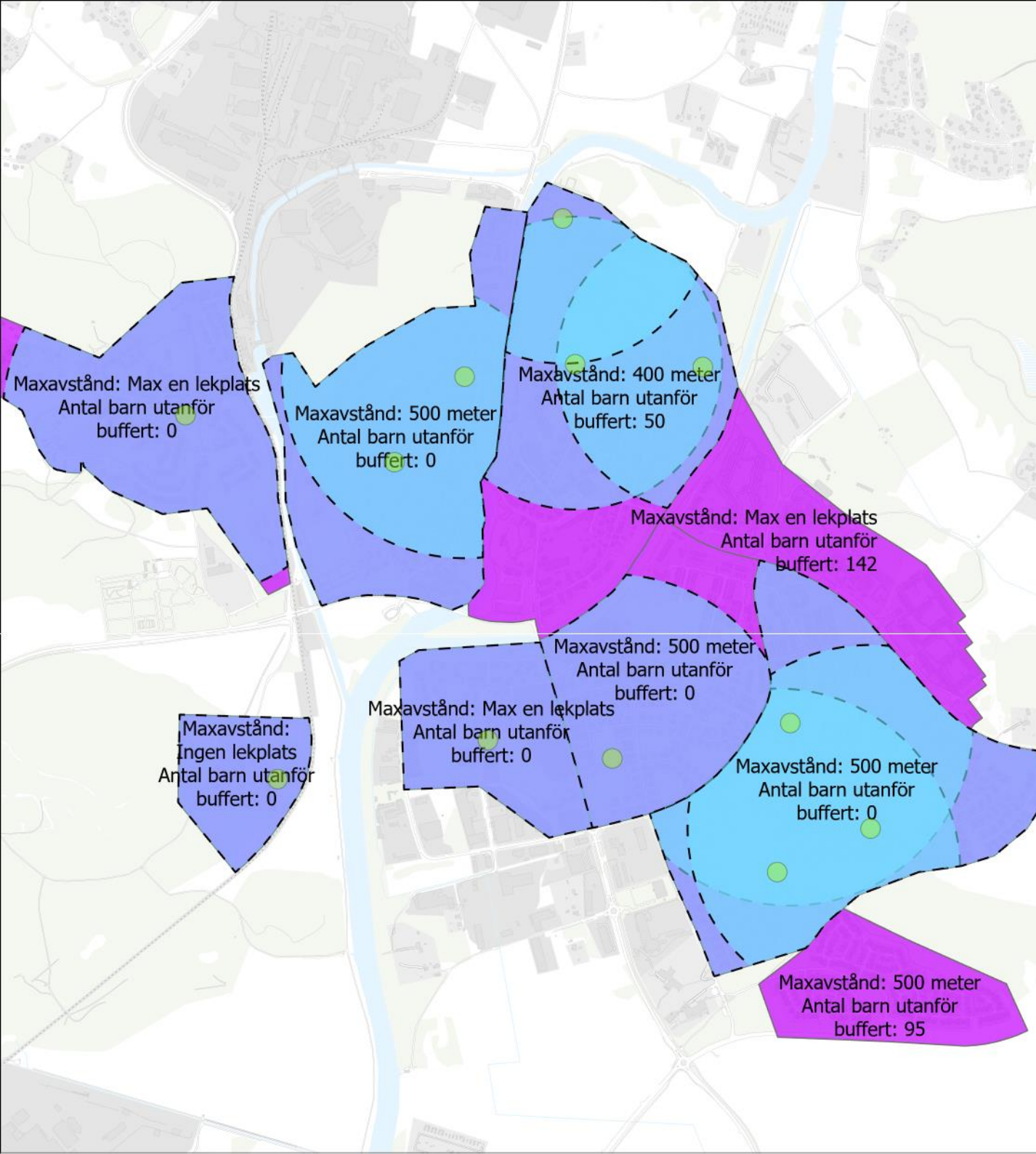
Bilaga 4 Områdestyper Torshälla

- Naturnära
- Trafikfritt
- Trafikerat

Bilaga 5 Behovsbedömning Torshälla

- Maxavstånd till lekplats (buffertzonen)
- Upptagningsområde med barriär
- Lekplats

Mälarbaden

Eskilstuna
kommun

Handlingsplan lekplatser Torshälla 2023–2030

Innehåll

Inledning.....	2
Planerade investeringar.....	2
Planerade avvecklingar.....	2
Kostnadsbedömning utvecklingsplan	2
Avslutning.....	3
Bilagor	3

Inledning

Denna handlingsplan är en bilaga till Eskilstuna kommuns lekplatsplan antagen 2022 som beskriver större åtgärder bland Torshällas allmänna lekplatser under åren 2023–2030. Budgeten förändras årligen och denna handlingsplan ska ses som en hjälp till en preliminär investeringsplan för allmänna lekplatser.

Alla befintliga allmänna lekplatser presenteras på eskilstuna.se/lekplatser

Planerade investeringar

2023

- Nyströmsparken Torshälla, stadsdelslekplats 3 mkr

2025

- Torshälla 2 mkr – förslag att använda pengarna till fortsatt utveckling av parkmiljön Nyströmsparken och utveckling av befintlig lekplats Mälarbaden

2028

- Förslag: utveckla en ny stadsdelslekplats i naturmiljön i närheten av Kvarnen 3 mkr

2030

- Förslag: utveckla stadsdelslekplatsen i Krusgårdsparken till en utflyktslekplats 1,5 mkr

Planerade avvecklingar

2023

- Nyströmsparken avvecklas när den nya stadsdelslekplatsen i Nyströmsparken är färdigställd
- Österbyparken avvecklas när den nya stadsdelslekplatsen i Nyströmsparken är färdigställd
- Solrosparken avvecklas när den nya stadsdelslekplatsen i Nyströmsparken är färdigställd

2028

- Avveckling lekplatsen Klostergatan – ligger på kvartersmark
- Avveckling lekplatsen Valsmästargatan när ny lekplats i naturmiljö byggs på parkmark runt Kvarnen på Tornsvängen.

Kostnadsbedömning utvecklingsplan

Nya lekplatser eller totalrenovering av lekplatser (2021):

Områdeslekplats: ca 1,5–3 Mkr

Stadsdelslekplats: ca 3–5,5 Mkr

Utflyktslekplats: ca 4–10 Mkr

Utveckla en stadsdelslekplats till utflyktslekplats: ca 1–1,5 Mkr

Kostnaden kan variera beroende på hur mycket av omgivningen som måste tas med i projektet eller om det behövs förbättrad infrastruktur i form av tex belysning, gång- och cykelbanor, grillplatser, väderskydd samt om möblerna ska följa resterande parkens stil och är av dyrare karaktär.

Avslutning

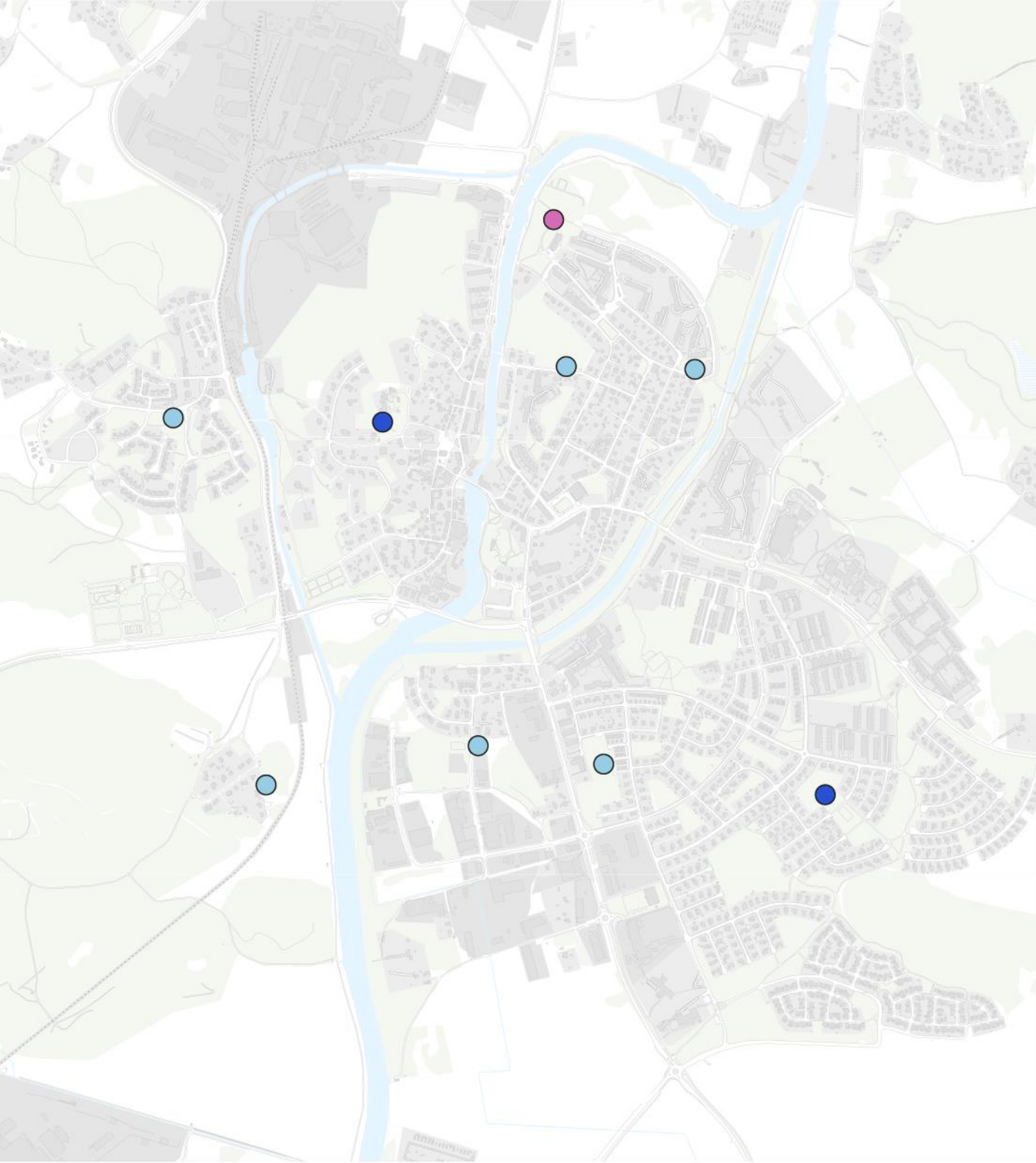
Det finns alltid mer att utveckla när det kommer till lekplatser och det ska inte glömmas bort att redan innan lekplatsplanen och handlingsplanen togs fram så har Eskilstuna kommun jobbat medvetet för att förbättrat utbudet av lekplatser, till exempel stadsdellekplatsen Äventyret i Krusgårdsparken Torshälla. Även lekplatser som inte finns med i listan för kommande investeringar kan komma att utvecklas i mindre skala inom driftbudgeten. Till exempel kan dessa kompletteras med mer grönska, lekredskap, belysning eller sittplatser efter behov.

Bilagor

Bilaga 1 lekplatstyp 2030 - visar hur lekplatserna i Torshälla utvecklats till 2030 om de föreslagna investeringarna och avvecklingarna sker.

Lekplatstyp Torshälla - 2030

- Områdeslekplats
- Stadsdelslekplats
- Utflyktslekplats

Mälarenbaden

